Ve příčině ostatních kočovných živností vyhledávají se více nebo méně přísné a podrobné podmínky a obsaženy jsou zejména v těchto nařízeních: pokud jde o kotláře z vlašského okresu Auronzo min. výnos ze dne 9. srpna 1871 č. 11.175, resp. min. výnos ze dne 29. července 1871 č. 34.206, pro vlašské brusiče nožů a nůžek min. výn. ze dne 26. července 1873 č. 13.163, pokud se týká, výnos min. financí ze dne 20. července 1973 č. 16.922, dále pro vlašské cínaře výn. min. vnitra ze dne 24. dubna 1875 č. 4472, resp. výn. min. fin. ze dne 21. března 1875 č. 6480 (normy tyto, své doby prohlášené jen pro určité země, závaznými jsou nyní pro celé mocnářství, platí tedy všeobecně).

Co se týče myšk á ř ů (Viehschneidekunst) platí ještě dále předpis nejv. patentu ze dne 10. května 1781 (nundváři); živnost krysařů a jiných osob po živnostensku hubících myši a jinaká zvířata škodlivá jedy, konečně pak živnost studnařská a instalatérská smí se provozovati kočovně též jen od takových osob, kteréž nabyly k tomu potřebné koncesse ve smyslu min. nařízení ze dne 29. dnbna 1874 č. 53 ř. z., pokud se týká, ze dne 9. května 1875 č. 76 ř. z. nebo 20. dubna 1875 č. 16 ř. z. Nehledě k této podmínce o nabytí koncese sluší k nim přihlížeti se stanoviska všeobecných předpisů daných pro živnostenské úkony obstarávané kočovně, jakož shora vylíčeno bylo (srv. závěrečný odstavec cit. min. výnosu ze dne 23. prosince 1881 č. 2049).

Živnosti koncesované.

I. P o j e m.

K o n c e s o v a n ý m i ž i v n o s t m i označuje zákon (§ 1 živn. ř.) ony živnosti, při kterých nutno jest z ohledů veřejných podmíniti výkon jejich zvláštním úředním povolením; jsou to jmenovitě ohledy povahy politické, bezpečnostní a vůbec rázu policejního, z nichž předepsáno jest úřední schválení za podmínku provozování těchto živností. Náležitosti k nastoupení nějaké koncesované živnosti jsou všeobecně tytéž, jako při živnostech svobodných (§§ 2—10 řádu živn.); avšak kromě toho vytčeny jsou při jednotlivých těchto živnostech ve shodě s povahou věci samé zvláštní podmínky vzhledem k osobě, která se o koncesi uchází; tato zvláštní ustanovení odnášejí se ku všeobecnému vzdělání, ku zvláštnímu předběžnému vzdělání a schopnosti, spolehlivosti a bezúhonnosti vůbec, pokud se týká, ku spolehlivosti vzhledem k dotyčné živnosti, potřebě a místním poměrům atd (§ 23 živn. ř.).

II. R o z d ě l e n í.

Dle nynějšího stavu zákonodárství živnostenského považují se za koncesované živnosti po rozumu § 15 živnost. řádu a podle dalších nařízení ministerských:

1. všechny živnosti, které cestou mechanickou nebo chemickou rozmnožují výrobky literární nebo umělecké nebo jimi obchodují (knihtiskárny, měditiskárny, ocelotiskárny, dřevotiskárny, kamenotiskárny a podobné, počítaje v to lisy šlapací atd., dále knihkupectví, zahrnujíc v to knikupectví antikvární, obchody uměleckými výrobky a hudebninami);

2. podniky, jež se zabývají půjčováním takovýchto výrobků a čítárny; k těmto t. zv. »živnostem tiskařským« počítaly se i heliografie (s použitím lisů), dále fotolitografie a hektografie v tom případu, když šlo o živnostenské rozmnožování výrobků prvé uvedených, a při druhých, když jednalo se o živnostenské použití.

Tiskařské živnosti pod č. 1. naznačené smějí se zříditi zpravidla jen na místech, kde má své sídlo politický okresní nebo zeměpanský policejní úřad. Ustanovení toto netýká se však obchodu obmezujícímu se výhradně na knihy školní, na modlitební knihy, kalendáře a obrazy svatých, dále na tiskopisy k účelům průmyslovým, jako ku př. jsou návěští, cenníky a pod.;

3. podniky pro periodickou dopravu osob; sem naleží zejména podniky posluhů, povozníků a podniky omnibusové;

4. živnost plavecká na vodách vnitrozemských;

5. živnost stavitelů, studnařů, zedníků, kamenníků a tesařů; živnosti stavební byly mezi tím nově upraveny zákonem ze dne 26. prosince 1893 č. 193 ř. z.;

6. živnost kominíků;

7. živnost průtočnická;

8. živnost pohodných;

9. zhotovování a prodej zbraní a nábojů;

10. zhotovování a prodej látek ohněstrůjných, součástí ohněstrůjných a preparátů třaskavých všeho druhu;

11. živnost vetešnická t. j. nákup a prodej opotřebovaného zboží, i starých předmětů, kteréž mají cenu pro milovníky, nebo cenu uměleckou a historickou (nař. min. obch. ze dne 2. května 1881);

12. živnost zastavárenská (zák. ze dne 23. března 1885 č. 48 ř. z.);

13. příprava jedů a strojení látek a preparátů potřebných k léčebnému použití, jakož i prodej obojího, pokud to vše není výslovně vyhraženo lékárníkům; pak výroba a prodej umělých minerálních vod;

14. živnost hostinská a výčepnická, zahrnujíc v to výčep a drobný prodej pálených lihových nápojů, jenž upraven jest zvláštním zákonem (zák. ze dne 23. června 1881 č. 62 ř. z.);

15. živnostenská výroba, prodej a výčep vína umělého a polovína (zák. ze dne 21. června 1880 č. 120 ř. z. a min. nař. ze dne 16. září 1880 č. 121 ř. z.);

16. provádění plynovodů, zařízení osvětlovacích a vodovodů (regulativ ze dne 9. května 1875 č. 76 ř. z);

17. živnost výroby a správy parních kotlů (nař. min. vnitra a obch. ze dne 15. července 1891 č. 108 ř. z.);

18. živnost výroby hracích karet;

19. vykonávání podkovářství;

20. živnost záležející v hubení krys, myší, škodlivého hmyzu a pod. jedovatými prostředky;

21. zřizování veřejných měr a vah;

22. zřizování veřejných skladišť;

23. závody k vyrábění a vedení elektřiny (min. nař. ze dne 25. března 1883 č. 41 ř. z.);

24. kanceláře informační (min. naříz. ze dne 20. července 1885 č. 116 ř. z.).

25. Podniky pohřební (min. nař. ze dne 30. prosince 1885 č. 13 ř. z.).

Seznam tuto uvedený ve příčině živností koncesovaných není taxativní a tudíž nezměnitelný; neboť dle § 24 řádu živn. zmocněn jest ministr obchodu s ministrem vnitra v tom případu, když by zkušenost zřetelem k ohledům veřejným vyžadovala toho potřebu, v dohodnutí s příslušnou

obchodní a živnostenskou komorou, jakož i po vyslechnutí společenstev, stanoviti cestou nařízení ještě pro jednotlivé další živnosti, než byly v odstavci tomto vypočteny, všeobecně nebo pro určité okresy koncesi a podmínky k nabytí jejímu. Podobně mohou jednotlivé živnosti, toho času koncesované, sproštěny býti náležitosti koncese, jestliže se za to změněné poměry nezbytně přimlouvají a může též býti nařízeno, aby v těch místech, kde v zájmu obchodu a dopravy pro určitá jednání a služby vyžadující zvláštní veřejné důvěry jisté osoby úřadem zřízeny a v povinnost vzaty jsou, všechny jiné osoby vyloučeny byly z provozování těchže (živností) (§ 24 živn. ř.).

III. Příslušnost.

Příslušnými udělovati živnosti koncesované jsou zpravidla politické úřady správní I. stolice (okresní hejtmanství a magistráty v obcích se zvláštním statutem), dále jsou bezprostředními udílecími úřady politické úřady zemské (místodržitelství, zemské vlády) pro veškery tiskařské živnosti v těch místech, kde má sídlo úřad politický, vyjímaje obmezená oprávnění ku prodeji knih školních a modlitebních, pro podniky s půjčováním knih a čítárny, pro živnost stavitelskou (§ 23 odst. 2 živn. ř.), pro ony periodické podniky pro dopravu osob, které provozují se na silnicích poštovních a s výměnou koní, při čemž vždy budiž slyšen úřad poštovní; dále pro ony živnosti, které rozvětvují se na více okresů téže korunní země. Konečnou instancí jest ministerstvo vnitra pro výjimečné povolování zřizování živností tiskařských mimo obvod toho místa, kde se nalézá úřad politický, a ku povolování oněch periodických podniků pro dopravu osob, jež rozšířeny jsou po obvodech správních několika zemí korunních (§§ 141, 142 a 143 živn. ř.).

Stížnosti pro odepření koncese buďtež podány do 6 neděl; pořadem instancí docházejí tyto k zemské vládě, pokud se týká, k ministerstvu vnitra; stížnost podati lze i proti srovnalým rozhodnutím I. a II. stolice. Je-li v některém případu činna zemská vláda, pokud se týká, ministerstvo vnitra jakožto úřad udílející koncesi, připouští se v prvním případu stížnost toliko k ministerstvu vnitra, kdežto v druhém případu další stížnost místa nemá. Ježto pak propůjčení koncesované živnosti v uvážení všech daných poměrů zůstaveno jest volnému rozhodnutí úřadů živnostenských, jest zejména právní cesta ku správnímu dvoru soudnímu naprosto vyloučena (§ 3 lit. *e)* zákona ze dne 23. října 1875 č. 36 ř. z. z r. 1876).

IV. Průkaz způsobilosti zvláštní při některých koncesovaných živnostech.

1. K nastoupení živnosti výroby a prodeje střelných zbraní (č. 5 odst. 2 min. nař. ze dne 17. září 1883 č. 151 ř. z.) vyhledává se jako dostatečný průkaz způsobilosti vysvědčení na odchodnou z odborné školy pro zbrojní průmysl v Borovljanech (odst. 1 a 2 min. nař. ze dne 5. prosince 1897 č. 281 ř. z.).

2. K nastoupení živnosti ku výrobě a správě parních kotlů (srv. č. 9. cit. nař. z r. 1883) podávají náležitý průkaz zvláštní takovéto způsobilosti vysvědčení těchto učilišť (ve spojení s výkazem o praktickém zaměstnání v živnosti této; srv. odst. 3 min. nař. z r. 1897):

a) vysvědčení o první státní zkoušce z odboru stavby strojů vykonané s prospěchem na vysokých školách technických v Praze, v Brně, ve Vídni, ve Štýrském Hradci nebo ve Lvově; pokud se týká, stačí k tomu

vysvědčení o odbytých jednotlivých zkouškách ze všech předmětů této státní zkoušky alespoň s dostatečným prospěchem vykonaných spolu s dobrým vysvědčením o vykonané zkoušce z nauky o strojích, ze stavby strojů a z mechanické technologie;

b) maturitní vysvědčení nebo vysvědčení o tom, že žadatel s prospěchem absolvoval poslední ročník mechanicko-technického oddělení vyšších živnostenských škol na c. k. průmyslových školách státních v Praze, v Plzni (německá státní průmyslová škola), v Liberci, v Brně (rovněž německá stát. průmyslová škola), v Bílsku, v Krakově, ve Vídni (I. okres) a v Terstu, dále na dolnorakouské zemské průmyslové škole v Novém Městě za Vídni anebo konečně na kursu pro stavbu lodí při c. k. státní průmyslové škole v Terstu (srv. odst. 4 a 5 min. nař. z r. 1897);

3. byl-li žadatel aspoň po dvě léta prakticky zaměstnán ve příslušné instalační živnosti a kromě toho předloží vysvědčení z některého ústavu, jakž pod č. 2 lit. *a)*, *b)*, uvedeno bylo, může býti jako úplně způsobilý připuštěn ke koncesovaným živnostem: zařizování plynovodů, osvětlování plynem a k zařizování vodovodů (srv. č. 8 cit. nař. ze dne 17 září 1883 č. 151 ř. z. a cit. nař. ze dne 5. prosince 1897 č. 281 ř. z.).

Živnosti kovářské.

Živnosti kovářské náležejí k živnostem řemeslným.

I. Dle dvorního nařízení ze dne 5. září 1785 zařaděni byli všichni řemeslníci zpracující ocel a železo ve tři třídy s tím ustanovením, že má býti každému mistru náležejícímu do některé z tříd těchto bez závady dovoleno zhotovovati dle libosti veškero zboží sem spadající. Tyto tři třídy jsou:

1. Třída kovářů věcí hrubých a řezaček, k níž se počítaly tyto živnosti:

a) hamerníci;

b) kováři kyjů, šrotýři, kosaři, mečíři, klikaři, pilaři a sekýrníci;

c) kováři zabývající se výrobou řezaček na slámu, kruhadel (na zelí), pořízů a břitev.

2. Třída kovářů věcí jemných a ocelových.

3. Třída kovářů zpracovávajících zámky, železo a plech.

II. Vedle zvyklostí postupem času se vyvinuvších oprávněni jsou kováři obstarávati veškery práce odnášející se k okování vozů, saní, ručních (tahacích) vozíků, dvoukoláků, bran a pluhů; dále smí zhotovovati řetězy, sekery, motyky, lopaty, rýče, třínožky, rožně, jakož i práce pro kamenníky, mlynáře, zvonaře, tiskaře a zbrojíře, konečně práce na dveřích (bez zámku) u stodol, stájů, hospodářských budov a veškery ony práce, které pravidelně obstarávají nebo aspoň správku jejich přijímají tesaři. Ku hotovení jistých předmětů, jako klíčů, skob atd. k budovám, kádím a škopkům, dále mříží všeho druhu, ploten na kamna, obstarávání prací studnařských, brousení kladiv zednických atd. jsou oprávněni jak kováři, tak i zámečníci (obch. a živn. komora linecká, sb. Freye a Mareše č. 1084).

III Rozsah živnosti kovářů věcí hrubých, neboli hamerníků, jak se v četných krajinách též říká, spadá zpravidla v jedno s rozsahem živnosti, kterouž provozují kováři vozů, a proto též prohlášeny byly tyto živnosti ministerstvem obchodu ve shodě s ministerstvem vnitra ve smyslu § 1 odst. 2 zákona ze dne 15. března 1883 č. 39 ř. z. za živnosti řemeslné. Ministerským nařízením ze dne 10. listopadu 1886 č. 159 ř. z.